

Tenner for livet

Sosial- og helsedirektoratet satser på forebygging



Etter snart 20 år med lov om tannhelsetjenesten som prioriterer forebygging foran kurativ behandling, og fire år etter at Statens helsetilsyn utga veilederen «Tenner for livet», ønsker Sosial- og helsedirektoratet å ta forebygging virkelig på alvor. Et landsomfattende prosjekt for å implementere veilederen ble innledet med en samling 1.–2. september i Skien for fylkestannleger, over-tannleger og ledende tannpleiere i Helse-region Sør. Slike samlinger skal avholdes i alle helseregioner i løpet av høsten, og ideen bak dette er å forankre det helsefremmende og forebyggende arbeidet i ledelsen.

Da helseminister Dagfinn Høybråten la fram sin folkehelsemelding i januar, var det mange i tannhelsetjenesten som var spente på om vi ville bli husket denne gang. Det står ikke mye i den nye meldingen heller, målt i spaltecentimeter, men den inneholder mange viktige signaler som kan følges opp fra tannhelsetjenestens side. Det området som er omtalt i et eget avsnitt, er småbarns tannhelse, og departementet uttrykker stor bekymring for at tannhelsen til 5-åringene er forverret i løpet av de siste 5–6 årene.

Mange har kritisert folkehelsemeldingen for at den består av fagre ord og målformuleringer uten at det følger penger med. Når det gjelder tannhelsen, er det faktisk et unntak. Helsedepartementet har bedt Sosial- og helsedirektoratet om å sette i gang et prosjekt for å implementere veilederen «Tenner for livet» og det er penger på årets budsjett.

Startskuddet gikk i Skien

Sosial- og helsedirektoratet skal i løpet av høsten arrangere samlinger i alle helseregioner. Grunnen til at direktoratet valgte å starte i sør er at fylkestannlegene i de fem fylkene Aust-Agder, Buskerud, Telemark, Vest-Agder og Vestfold for et år siden opprettet en gruppe som skulle arbeide for å få en felles basis for det helse-

fremmende og forebyggende arbeidet i regionen. Her hadde de altså allerede startet en prosess for å systematisere slikt arbeid. Dette har direktoratet visst å utnytte ved å legge den første samlingen til denne regionen og ved å knytte til seg overtannpleier Eva Rydgren Krona, Buskerud, som prosjektleder.

Direktoratet satser på lederne

Det er ingen tvil om at lederne i tannhelsetjenesten må ønske og ville satse hvis forebygging skal bli vektlagt og ikke minst systematisert. Ildsjeler kan gjøre stor innsats, men arbeidet må forankres i ledelsen. Bedriftsrådgiver Ragnhild Ustgård sa mye om dette den første dagen under samlingen i Skien. Hun snakket om endring og organisasjonskultur, om å lede under endring og om endringsvilje og endringsmotstand.

– Her i sør har fylkestannlegene allerede erkjent sitt lederansvar, og det har derfor vært fint for direktoratet å «hekte seg på» det arbeidet som allerede er i gang i regionen, sa seniorrådgiver Liljan Smith Aandahl i et engasjert og klargjørende innledningsforedrag.

Retningslinjer for fluorbruk

Hun tok selvkritikk på vegne av helsemyndighetene for all uklarhet som har oppstått omkring bruk av fluor. – Egentlig er retningslinjene for fluorbruk klare, men det skjedde mange misforståelser, delvis pga. presentasjonen i massemediene da retningslinjene kom, sa Aandahl og fortalte at Norsk Tannvern, i samarbeid med direktoratet, har utarbeidet en plakat som skal sendes til alle landets apotek, helsestasjoner og offentlige tannklinikker. Ut-sendelsen skjer puljevis etter at de regionale samlingene er avholdt.

Plakaten har følgende hovedbudskap: «Morgen og kveld... tannpuss med fluor-tannkrem». Men den oppfordrer også til bruk av andre fluorpreparater hvis man ikke bruker fluortannkrem eller trenger ekstra fluor. Baksiden av plakaten har

opptrykk av teksten fra veilederen fordi direktoratet ønsker å rydde av veien usikkerhet og uklarhet omkring hva som er fluoranbefalingene.

Hovedbudskap og rådgivning

Smith Aandahl la vekt på hovedbudskapet om at fluortannkrem morgen og kveld gjelder alle, men at ikke alle nødvendigvis skal ha de samme rådene. Rådene må være individuelt tilpasset, noe som krever dialog. – Det betyr at vi må starte med å spørre, ikke fortelle hva folk skal gjøre, sa hun og fortalte at direktoratet har valgt å ikke sende plakaten uoppfordret til private tannleger og tannpleiere, men hun håpet at mange vil bestille den hos Norsk Tannvern. Privatpraktiserende kan ved henvendelse til tannvern@tannvern.no eller telefaks 22 11 34 41 få ett eks. av plakaten tilsendt gratis.

Forebygging tidlig og sent

I denne første fasen av implementeringen av «Tenner for livet» har Sosial- og helsedirektoratet valgt å konsentrere seg om å forankre det helsefremmende og forebyggende arbeidet i ledelsen i tannhelsetjenesten. Implementeringsprosjektet skal gå over flere år, og målgruppene kommer til å være småbarn og syke eldre i institusjon og andre pleietrengende, altså i begge ender av aldersspekteret. Da må tannhelsepersonellet se seg rundt i omgivelsene og finne allierte blant andre yrkesgrupper som helsesøstre, førskolelærere, leger, sykepleiere etc. og ta initiativ til systematisk samarbeid. For å bidra til slikt tverrfaglig samarbeid har Sosial- og helsedirektoratet blant annet bekostet ut-sendelse av bladet Munnpleien til alle landets helsestasjoner i 2003. Og med hensyn til satsing i «den andre enden» kan det være bra at prosjektlederen har erfaring fra sitt eget prosjekt, Kronaprojektet i Buskerud.

Reidun Stenvik